

חֵטִי וּמוֹצֵיט

ט"ו בְּשָׁבַט

ט"ו בשבט, יום חַמְשָׁה עָשָׂר בְּשָׁבַט, הוא ראש השנה לְאֵילָנוֹת.

אַרְבָּעָה רֵאשֵׁי שָׁנִים הֵם.
בְּאֶחָד בְּנִיסָן ראש השנה לְמַלְכִים וְלְרִגְלִים.
בְּאֶחָד בְּאֵלוּל ראש השנה לְמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה.
רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים, בְּאֶחָד בְּתִשְׁרִי.

בְּאֶחָד בְּתִשְׁרִי ראש השנה לְשָׁנִים וְלְשִׁמְטִין
וְלִיּוֹבְלוֹת, לְנֻטְיָעָה וְלִירְקוֹת.
בְּאֶחָד בְּשָׁבַט, ראש השנה לְאֵילָן, כְּדָבָרֵי בֵּית שְׁמַאי.
בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים, בְּחַמְשָׁה עָשָׂר בּוּ.

(מסכת ראש השנה א, א)

מה בין עץ לאילן?

"עץ" היא המילה השגורה בפנינו היום, והיא אף המילה המופיעה במקרא (בעברית של המקרא המילה "אילן" אינה מוכרת כלל).

בלשון חז"ל חל בידול משמעות בין שתי המילים. המילה "אילן" השאולה מן הארמית התייחדה לציון עץ צומח (tree), ואילו המילה "עץ" התייחדה לציון חומר הגלם (wood). בעברית החדשה "אילן" (וברבים "אילנות") היא מילה במשלב לשוני גבוה.

לשון המקרא	לשון חז"ל	עברית חדשה
עץ ← צמח או חומר	אילן ← צמח	עץ ← צמח או חומר
עץ ← חומר	אילן ← צמח (משלב לשוני גבוה)	אילן ← צמח (משלב לשוני גבוה)

במסורת היהודית מצוין ט"ו בשבט בהקשר למצוות הקשורות בפרי האילן, כגון עורלה או תרומות ומעשרות. כיום הורחבה משמעותו של החג, והוא נחגג כחג טבע. אנשים רבים נוהגים לנטוע עצים, לעסוק בעניינים הקשורים בסביבה ואף לערוך סדר ט"ו בשבט.